

4 יהודים טובים

ה מראה שנשקף מעל אקרו הטלוויזיה היה כימעט פאתטי.

מסביב לשולחן כתיבה קטן במשרד ראש הממשלה בירושלים התכנסו ארבעה יהודים טובים. הוטל עליהם להכין את פגישת מחנה דוד, לגבש ניירות עבודה עבור הממשלה. להציע לה הצעות אלטרנטיביות.

הצוות התכנס לראשונה שבועיים וחצי לפני הפגישה ההיסטורית.

באותה פגישה יוכרע קרוב לזוודאי, אם פני דורנו לשלום או למלחמה. מה שיתרחש (או לא יתרחש) במחנה דוד נשוא ארצות הברית יסיר את המיבצע כדרך לשלום — או יפתח את הדרך לפני נהרות של דם ודמעות.

ארבעה יהודים טובים מכינים את הדין מפי שם?

אחד מארבעת היהודים הטובים הוא

מנכ"ל משרד המשפטים, מאיר גבאי. הוא בורדאי מישפטן מצויין. אחרת לא היה מגיע למעמד רם זה. אך עד כמה שידוע, מומחיותו בעניינים ערביים היא אפסית. המישפטן השני בצוות הוא היועץ המשפטי של משרד החוץ, מאיר רוזן. אין ספק שהוא מומחה לבעיות המישפטיות. הר כרוכות ביחסים בינלאומיים. גם הוא, עד כמה שידוע, הדייט גמור בענייני העולם הערבי. אך הוא היה, לפחות, בקאהיר, בוועידת קאהיר הכושלת, שמחה בטרם נפתח חת. כיהן כיועץ המשפטי של הממשלה. החבר השלישי בצוות הוא האיש שכינה כראש אותה ממשלה. אליהו בן-אלישר שירת במשך שנים רבות ב"מוסד". יש להניח שכאשר המוסד בא במגע עם הצד האפל של הבעיה הערבית. אך עד כמה שידוע, אין הוא מומחה לה. אחרי ועידת קאהיר, שבה נהג בטאקט ובאדיבות, אמר, בגילוי לב, כי בבית-מצרים שינה את דעתו. עד כה האמין כי כל הערבים מבקשים להשמיד את ישראל. בקאהיר השתכנע כי המצרים תורגים מכלל זה.

זהו התקדמות הראויה לציון ולשבת. אך מכאן עוד למומחיות בענייני העולם הערבי המרחק רב. גם מרכז הצוות היה בקאהיר. קצצין מטה ותק בצצה"ל היה האלוף אברהם ("אברשה"). טמיר מקורב תמיד לבעיית ישראל-ערב. אך הקירבה הייתה להיבט הר צבאי של הבעיה — איך להכין את המלחמה הבאה, היכן ונגד מי. הוא ראה את העולם הערבי מבעד לכוננת הרובה. האם די בכך כדי להכין את הדין שדום?

ה עולם הערבי הוא אחד האיזורים

המורכבים והמסוכנים ביותר על פני כדור-הארץ. אפשר לקרוא אלף ספרים עליו, ולא להבין בו דבר — כפי שמוכיחים היטב כמה וכמה פרופסורים ואלופי-מיל. גם מי שקרא את כל הספרים, נפגש עם מאות אישים, וישהה על אדמה ערבית ורק הקדיש לבעיה זו שנים רבות — גם הוא לא יטען למומחיות מושלמת. מצריים היא חלק בלתי-נפרד של העולם הערבי. כל צעד מצדדיהם על עבר ובעתיד, מושפע בהכרח מסבך יחסיה עם סוריה וסעודיה, ירדן ואש"ף, לבנון וסודן, וכל הר שאר. וכמוכן מסבך בעיותיה, מסורתה ותסבוכיה של מצריים עצמה.

כדי להציע למצריים משהו שאי נו בגדר טיפשות מוחלטת, דרושה הבנה של עשרות בעיות — נפישות ומעשיות, כלכליות ותברותיות, חברתיות וצבאיות.

בתוך הים הזה יש זרמים הנראים על פני המים, וזרמים שמתחת לפני המים, וזרמים נסתרים במצולות, שניתן רק לנחש שם בדרך האינטואיציה.

כל זה צריך להילקח בחשבון אם רוצים לגבש מדיניות סבירה כלשהי (והיה אשר תהיה), להכין אלטרנטיבות סבירות, להשיך

ממשלת ישראל לא היה מסוגל לטפל בו באופן מיקצועי.

מאו עברו עשרה חודשים — ודבר לא השתנה. האילתורים של מנחם בגין, הי התחממות של משה דיין, האינטואיציה של עזר ויצמן — כל אלה אינם יכולים לשמש תחליף לעבודה מיקצועית ורצופה. אינו עסקה מדינת-ישראל בהדי ברת-נכונים או בכיבויה-אש כפי שהיא עוסקת בהשגת-השלום, היו העכברים אוכזרים אותנו בשנתנו, בשעה שבתנו היו עוזרים באש.

אני נאויב, ברור לי כי מנגנון

יעיל ועבודה מיקצועית אינם יכולים לשמש תחליף למדיניות נבונה. בורדאי שלא. אם מחליטה הממדי שמה להעריך את ימות ומעדה אדומים על פני השלום, שום גוף מיעוץ ומבצע לא יועיל. נגיע ל מצדה ומצות שם ככבוד (אחרי שהפטריוטים יתחננו בכרוקלון).

אך גם המדיניות הגרועה ביותר תהיה קצת פחות גרועה. קצת פחות מסוכנת. אם הזרוע המיעוט והמבצעת תהיה מורכבת מאנשים נבונים, בעלי תחושה וידע, שי יבינו את העולם הערבי.

קל וחומר שגוף כזה, והשרה על עומד בראשו, יוכוו להשפיע על החלטות רבות, להזהיר ולהתריע, להמליץ ולשכנע, ואולי אף להטות את הכף במצבים מסויימים.

ממשלת ישראל מורכבת, ברובה המכרי ריע, מפוליטיקאים סוג ב/ שמומחיותם בי עניינים ערביים דומה למומחיותם בכל שטח אחר — היא אפסית. גם אם יש בנייהם אנשים בעלי רצון טוב, שאינם כדאיניקים וציניקאים, חסרה להם היכולת המינימלית להבין את המתרחש, ולא כל שכן לגבש לעצמם דיעה משלהם.

ראיתי כמה מן הגיירות שהונחו על שולחנן של הממשלות הקודמות, כהכנה לדיונים ממשלתיים גורליים על יחסי ישראל-ערב. הם היו ברמה של סטודנטים שגה א' — במקרה הטוב ביותר, קשה להאמין כי המצב טוב יותר בממשלה הנוכחית, שבה אחראי משה דיין, החובבן הניצחני, על נושא זה.

וכך נתערר הצורך, שנושה שבועות לפני קמפ-דיוויד, להזי עיק את אותם ארבעת היהודים הטובים כדי להכין, בחיפזון וכי איתור, "ניירות-עבודה".

אין הישנות, כמובן, את המצב בשבוע

עיים, ורואי-השחורות יגידו: לאחר מכן זה כבר לא יהיה חשוב. לכל היותר נודק רק לקבונים.

אך אם נשתדל לדחות מעלינו היהודים קודרים אלה, הרי המסקנה מן הנסיון של עשרת החודשים האחרונים, והשבוע האחרון, היא פשוטה ומעשית: יש לתקן לפי חות עכשיו, במיוחד, את מחלל 30 השנים. יש להקים עכשיו משרד ממי שלי, שתפקידו האחד והבידועי יהיה הטיפול ביחסי ישראל-ערב, ויכולל זה כל הקשור במאמץ העלי יון לכינון השלום.

יש לרכז במשרד זה את מיטב המומי חים לטיפול בכל ההיבטים של פעולה זו — התיאורטיים והמעשיים, הפסיכולוגיים והפוליטיים.

(מבלי להחשוב פעמיים, אני יכול להעלות בדעתי צייתריסר משרדים ממשלתיים, שאפשר לחסלם ברגע, אם דרוש הדבר כדי להשיג את המשאבים הדרושים).

בראש משרד זה יש להעמיד שר בעל מעמד מרכזי, שיהיה מוכן ומסוגל להקדיש את לבו וזמנו למשימה מרכזית זו של עתידנו הלאומי.

אין לי ספק כי בממשלה הנוכחית יש מועמד אחד לתפקיד זה: עזר ויצמן. בשנה האחרונה כאילו צמח מאילו דתוך תפקיד זה, שעדיין אינו נו קיים.

אני אומר שוב: אינני נאויב, אינו

מאמין שהדבר יקום. הממשלה הזאת אינה מסוגלת לכך. אך לפעמים חשוב להענות הצעה, כדי להטיע אור חדש על ה מצב, שאותו היא נועדה לתקן.

מיע רעיונות שיש להם סיכוי כלשהו להת קבל על דעת הצד השני.

האם יעשו זאת ארבעה יהודים טובים אלה, כמשך שבועיים?

ה ישינו שאני עומד לשעמם את ה

קוראים הוותיקים של שבועון זה בי דברי הבאים, כי כתבתי אותם פעמים רבות לפני כן.

הנושא: "מטכ"ל לבן".

בנובמבר 1953 העליתי רעיון זה מעל עמודי העולם הזה, אחרי שיחה עם ד"ר נחום גולדמן, או נשיא ההסתדרות הצירנית. גולדמן סיים אז את המיבצע ההיסטורי של כריתת השלום הישראלי-גרמני ("הסכם השילומים"). הוא השמיע דיעות סבירות על בעיית ישראל-ערב.

במוחי עלה רעיון: מרוע לא קצחת איש מנוסה זה, לצרף אותו לממשלה כשר האחראי להשגת השלום, להעמיד לצידו צוות של

טמיר, בן-אלישר ורוזן, ב"מנה-האוס", קאהיר

מומחים ודהטיט עדין לטפל בבעיית ישראל-ערב בצורה מתמדת?

כעבור שלוש שנים, בדיקו שבוע לפני מילחמת-סיני פירטתי את אותו הרעיון במדור זה. כותרת המאמר נועדה לטבוע מושג חדש: "מטכ"ל לבן".

טענתי אז שעוסקים אצדנו באר פן שיטתי ומיקצועי בהכנת הדי מלחמה, וזשם כך קיים מטכ"ל צה"ל, הלוכש האקוי, אם רוצים להכין את השלום, יש להקים גם לצורך זה מטכ"ל, "מטכ"ל לבן".

הצעתו לרכז בגוף זה מומחים מכל הר שטחים הקשורים במאמץ כזה: מורחגים ופסיכולוגים, דיפלומטים ואנשי-ביטחון, סוציולוגים וכלכלנים, מומחים לדת ולהיסטוריה, ועוד ועוד.

על צוות זה הצעתי להטיל את הכנת הומרה-רקע הדרוש לכל מיבצע-שלום, את תיכנונם וייזומם של מיבצעים כאלה, את ניהול היחסים הסודיים עם גורמים ערביים מכל הסוגים, את גיבוש האלטרנטיבות הר מדיניות השונות לעניין השלום.

היה ברור לי שבראש צוות זה צריך לעמוד שר מיוחד, בעל מעמד חזק בממשלה, כדי שאינטרס הדי שדום יהיה מיוצג בכל דיון ממי שלי, ויהווה מרכיב מרכזי בקבכת כל החלטה.

אין כמו עתה הקדישה מדינת-ישראל

פחות מ-0.1% (כן, פחות מעשירית של אחוז אחד!) לכל הפעולות הקשורות להשגת היעד המרכזי של מדינת-ישראל בי